

Pedagogisch beleid

Pedagogische richtlijnen voor ouders en gastouders

Pedagogisch beleidsplan Inhoudsopgave
Pagina

Inleiding	3
Werkwijze Betaal de Oppas t.a.v. pedagogisch beleid	4
Uitgangspunten	4
Eisen m.b.t. de locatie en leeftijdsopbouw kinderen	5
De wijze waarop de emotionele veiligheid van kinderen wordt gewaarborgd	5
De mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling van hun persoonlijke competenties	7
De mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling van hun sociale competenties	8
De wijze waarop de overdracht van normen en waarden aan kinderen plaatsvindt	9
Protocol kindermishandeling	9
Samengevat de pedagogische kwaliteiten van de gastouder	11
Bijlage 1 Ontwikkelingsfasen	11

Inleiding

Betaal de Oppas is een erkend gastouderbureau welke streeft naar hoge kwaliteit van gastouderopvang, waarin het belang van het kind centraal staat. Het pedagogisch beleidsplan is een leidraad voor gastouders, zonder dat daarmee de spontaniteit van het omgaan met kinderen in het gedrang komt. De spontane alledaagse omgang met kinderen is immers waardevol.

Ieder kind heeft een bijzondere eigenheid, dat zich in eigen tempo en daarbij behorende karakter moet kunnen en mogen ontwikkelen. Gastouders leveren een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling en welbevinden van het gastkind. Als gastouder zijnde ben je nooit zomaar met kinderen bezig: je schept een sfeer, je benadert kinderen vanuit een bepaalde houding en je biedt activiteiten aan vanuit een bepaald idee. Of je er nu bewust van bent of niet, je werkt vanuit een bepaalde visie.

Het pedagogisch beleidsplan geeft inzicht in de dagelijkse omgang met uw gastkinderen op het gebied van ontwikkeling van kinderen en de houding en gedrag van de gastouders. De visie die Betaal de Oppas ter grondslag legt, is dat gastouders in staat moeten zijn een klimaat te scheppen waarbij een gastkind zich veilig en vertrouwd voelt en met plezier kan spelen en ontwikkelen. Aandacht en respect voor het gastkind als individu zijn in deze niet meer dan vanzelfsprekend. Een gastouder of gastgezin, biedt een omgeving, waarin een gastkind kan opgroeien tot een evenwichtig, zelfstandig en uniek persoon met respect voor anderen en zichzelf.

Werkwijze Betaal de Oppas t.a.v. pedagogisch beleid

In onze gastouderbegeleiding werken wij voortdurend aan kwaliteitsverbetering door middel van een kwaliteitssysteem. Onze werkwijze, beleidsstukken, procedures, protocollen en werkinstructies zijn vastgelegd in een kwaliteitshandboek. Veiligheid, gezondheid, goede bemiddeling en onze pedagogische uitgangspunten vormen de basis voor kwalitatief hoge gastouderopvang.

Doelstelling van Betaal de Oppas is dan ook:

Gastouderopvang te optimaliseren door goede, kwalitatief hoge en goedkope kinderopvang te kunnen bieden.

Vanuit het pedagogisch oogpunt reiken wij als gastouderbureau een pedagogisch beleidsplan aan, in samenwerking met de oudercommissie. Gastouders leveren een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling en welbevinden van het gastkind. Betaal de Oppas hecht grote waarde aan de invulling en de uitvoering van het pedagogische beleid. Een pedagogisch beleidsplan is onontbeerlijk om de kwaliteit van kinderopvang op een hoog peil te houden, te kunnen controleren en zo nodig bij te stellen.

Tijdens de koppeling en intake wordt het pedagogisch beleid van Betaal de Oppas uitvoerig besproken. Er zal o.a. worden ingegaan op de houding en verwachtingen van de gastouder, de samenwerking met ouders en de relatie tussen gastouder en de kinderen. Belangrijke onderwerpen worden bespreekbaar gemaakt als:

- De wijze waarop de emotionele veiligheid van kinderen wordt gewaarborgd
- De mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling van hun persoonlijke competenties
- De mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling hun sociale competenties
- De wijze waarop de overdracht van normen en waarden aan kinderen plaatsvindt

Tijdens de huisbezoeken zal het pedagogisch beleidsplan bespreekbaar worden gemaakt, wordt geëvalueerd en worden vragen/ opmerkingen besproken.

Het pedagogische beleidsplan wordt mede door de oudercommissie van Betaal de Oppas ingevuld, bijgesteld en uitgevoerd. Een keer per jaar wordt het plan geëvalueerd samen met (gast)ouders en eventueel na suggesties en op-/aanmerkingen van (gast)ouders bijgesteld.

Betaal de Oppas heeft een beschrijving gemaakt van de ontwikkelingsfases van 0 tot en met 12 jaar en wil daarmee inzicht geven in de lichamelijke, sociaal -emotionele, zintuiglijke -cognitieve en seksuele ontwikkeling van kinderen in de verschillende leeftijdsfases. Deze zijn te vinden in de bijlage.

Uitgangspunten

Betaal de Oppas bemiddelt tussen ouders die opvang zoeken voor hun kind en gastouders die opvang willen bieden voor kinderen van anderen. Ieder van deze doelgroep heeft een eigen achtergrond, ideeën van opvoeding en eigen manier van omgaan met anderen. Recht doen aan deze diversiteit van mensen, hoe verschillend ook, moet als gelijkwaardig beschouwd worden. Men dient elkaar met respect te behandelen. Bij het bemiddelen van vraag - en gastouders wordt steeds gestreefd naar de meest passende aansluiting tussen vraag en aanbod. Het belang van het kind staat hierbij centraal. Er wordt rekening gehouden met de cultuur, de achtergrond en de sociale omgeving van de vraagouder, de gastouder en het kind, om zo veel mogelijk aansluiting te vinden in elkaar "leefgebied".

De volgende factoren zijn van belang:

-De aanleg van het kind

-De omgeving waarin het kind opgroeit

-De wisselwerking tussen de aanleg van het kind en de omgeving waarin het kind opgroeit

Bij de aanleg van het kind speelt erfelijkheid een belangrijke rol

De omgeving van het kind bestaat uit het gezin, de familie, vriendjes, het gezin van de gastouder, de burens en de sociale klasse. Ook de ruimte waarin het kind opgroeit behoort tot de omgeving. Te denken valt aan de wijk, een flat, de stad of het platteland.

De wisselwerking tussen de aanleg van het kind en de omgeving van het kind is erg belangrijk. Zij beïnvloeden elkaar wederzijds. Dit betekent dat het kind enerzijds invloed uitoefent op de omgeving en de omgeving invloed uitoefent op het kind. Omdat de gastouder deel uitmaakt van de omgeving van het kind, heeft zij grote invloed op de ontwikkeling van het kind.

Met opvoeden wordt bedoeld dat de volwassene invloed uitoefent op de ontwikkeling van het kind, onder andere met als doel de ontwikkeling te stimuleren. Dit zal soms bewust worden gedaan en soms zal het onbewust zijn. Van de gastouder wordt verwacht dat zij zorg draagt voor een klimaat van acceptatie, veiligheid en geborgenheid. Hierdoor voelt het kind zich gewaardeerd, durft initiatieven te nemen, kan het kind de eigen mogelijkheden ontdekken en zelfvertrouwen ontwikkelen.

Eisen m.b.t. de locatie en leeftijdsopbouw kinderen

- U mag slechts op één locatie kinderen opvangen. Dat mag bij u thuis of bij één van de ouders thuis, maar niet op twee plekken. Als u opvang aanbiedt in het huis van één van de ouders, mag u daar kinderen opvangen van verschillende ouders.
- U mag maximaal 6 kinderen van 0 tot 13 jaar opvangen. Daarbij worden eigen kinderen tot 10 jaar meegeteld.
- U mag niet meer dan 5 kinderen tegelijk opvangen, als deze kinderen allemaal jonger dan 4 jaar zijn. Dit is inclusief de eigen kinderen tot 4 jaar.
- Er mogen maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar tegelijk aanwezig zijn, waarvan maximaal 2 kinderen van 0 jaar. Dit is ook weer inclusief eigen kinderen van deze leeftijd.
- Als u kinderen tot 1,5 jaar opvangt moet u een aparte slaapruiimte hebben voor deze kinderen. De grootte van deze slaapruiimte is afgestemd op het aantal kinderen in die leeftijdscategorie.
- Er zijn binnen en buiten voldoende speelmogelijkheden, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.
- U vult samen met het gastouderbureau een risico-analyse veiligheid en gezondheid in en maakt een plan van aanpak om eventuele risico's te verkleinen. Dit gebeurt één keer per jaar op de opvanglocatie.
- Als u 4 of meer kinderen tegelijkertijd opvangt heeft u een achterwacht, die in het geval van calamiteiten snel aanwezig kan zijn.
- De woning is altijd volledig rookvrij.
- Er zijn voldoende goed functionerende rookmelders.

De wijze waarop de emotionele veiligheid van kinderen wordt gewaarborgd

Advies t.a.v. de gastouder - en kindrelatie en de emotionele veiligheid van een kind.

De aanwezigheid van vaste en vertrouwde gastouder is basis om een goede relatie tussen kind en gastouder te kunnen laten ontstaan. De gastouder wordt begeleid op:

- de wijze waarop hij/zij het kind benaderd en aanspreekt
- de dagelijkse omgang zoals plezier maken, grapjes uithalen, stoeien
- de wijze waarop hij/zij een kind troosten, bevestigen, verzorgen, aanmoedigen, uitleggen
- de wijze waarop hij/zij aansluiten op persoonlijke emoties en ervaringen van het kind
- de mate waarin responsief dan wel restrictief op een kind wordt gereageerd • de mate waarin hij/zij respect voor de autonomie van een kind tonen.

Hechting en vertrouwen

Een baby wordt zonder vertrouwen in anderen geboren en zal dus moeten ervaren dat hij anderen kan vertrouwen. Met name ouders en gastouders spelen hierbij een belangrijke rol. Al direct na de geboorte gaat er een soort hechtingsproces van start. Wil het kind in zijn eerste levensjaren tot een veilige hechting kunnen komen, moeten aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- het kind dient door ten minste een en bij voorkeur door enkele vast verzorgers te worden verzorgd; -de contacten moeten een bepaalde kwaliteit hebben;
- ouders en gastouders moeten voorspelbaar reageren.

Het is belangrijk dat de hechtingsfiguren responsief gedrag vertonen naar het kind toe. Ook moet het kind gekoesterd en liefdevol worden verzorgd. Een veilige hechting wordt van groot belang geacht voor de gezonde emotionele ontwikkeling van het kind, ook op latere leeftijd. Een veilige hechting leidt er namelijk toe dat het kind een grondhouding ontwikkelt die wordt gekenmerkt door een fundamenteel vertrouwen. Het kind treedt de mensen, de wereld, zijn omgeving en zichzelf met vertrouwen tegemoet. Daarmee is een stevig fundament gelegd voor een gezonde emotionele ontwikkeling, waarin zowel het vertrouwen in anderen als het vertrouwen in zichzelf kan worden uitgediept en verbreed.

Rust, ritme en herhaling

Rust, ritme, en herhaling dragen bij aan de ontwikkeling van een gevoel van veiligheid en zelfvertrouwen. Een klein kind gedijt goed in een sfeer van rust. Dat betekent niet dat het helemaal stil moet zijn, dat er geen activiteit zou moeten zijn of dat alles heel langzaam gedaan zou moeten worden. Het gaat er om dat het kind de gelegenheid krijgt om in het tijdloze te zijn, om ongestoord in het nu te zijn, zonder opgeschrikt, afgeleid, of opgejut te worden. Het is daarom van belang dat er momenten zijn waarop een kind ongestoord kan spelen. Zonder dat het van buitenaf gestuurd, geleid of afgeleid wordt. Zo kan het de wereld om zich heen verkennen, ontdekkingen doen, vaardigheden oefenen, indrukken opdoen en verwerken. In deze ongestoorde, dromerige sfeer van rust kan de ontdekkingsdrang, nieuwsgierigheid en verwondering van het kind zich uitleven.

Voor de dagelijks terugkerende handelingen en de daarbij behorende overgangen, kan het kind veel steun, houvast en herkenning ontleen aan een vaste volgorde, een vaste dagindeling en vaste gewoontes en rituelen. Ritme is voor een klein kind een steun om thuis te raken in zijn lichaam, om de levensprocessen goed op gang te helpen, om een evenwichtige energiehuishouding op te bouwen en om veerkracht te ontwikkelen. Een dag is bij voorkeur ritmisch opgebouwd en kent momenten van (in)spanning en ontspanning. Door herhaling van de handelingen ontstaat herkenning bij het kind en dat geeft houvast. Het biedt emotionele veiligheid. Als het kind dagelijks op regelmaat kan rekenen, ontwikkelt het vertrouwen. Ook ontstaan door de herhaling de goede gewoontes die alleen in de kinderjaren verworven kunnen worden.

Aanbod binnen -en buitenruimte

Ieder kind wordt opgevangen in zijn of haar eigen huis of in het huis van de gastouder. Deze omgeving is een herkenbare en vertrouwde plek voor het kind. Een bepaalde herkenbare en voorspelbare omgeving, geeft het kind zekerheid. Een vaste dagindeling met herkenbare momenten zijn belangrijk waarin bijvoorbeeld een vaste plek voor speelgoed gecreëerd wordt.

Organiseren en aanbieden van activiteiten

De structuur van een opvangdag ligt vast: vaste activiteiten op vaste momenten bieden het kind zekerheid en structuur. Ook vaste rituelen zijn hier onderdeel van zoals bij de maaltijd een liedje, het slapen gaan, een verjaardag vieren, een nieuwe groepsgenoot welkom heten. De gastouder biedt het kind steun bij activiteiten door actief optreden, passief bewaken, voelbare aanwezigheid, uitdagen en stimuleren tot grensverkenning troostend, helpend, bevestigend sensitieve houding, alertheid op restrictieve (beperkend, stoppend) houdingen. Daarnaast is het belangrijk dat het kind leert omgaan met andere kinderen en volwassenen. Het kind leert omgaan met emoties en conflicten.

Omgang met speelgoed

In het huis moet voldoende speelgoed voor alle kinderen aanwezig zijn. Het materiaal is voor een deel zodanig opgesteld dat kinderen de mogelijkheid hebben zelf te kiezen en ook zelfstandig te gebruiken. De gastouder stimuleert, helpt en adviseert het kind bij het kiezen van nieuw, spannend en/of uitdagend materiaal. De gastouder weet waarin het kind goed is, wat hij leuk vindt, wat zijn mogelijkheden en uitdagingen zijn.

Emoties

Belangrijk is dat het kind zich veilig voelt bij de gastouder, er is voldoende aandacht voor het kind. De gastouder zorgt ervoor dat het kind zijn of haar emoties mag uiten en ervaren, en helpt zondig de grenzen daarin te bepalen. De gastouder probeert zich te verplaatsen in de emoties van het kind en helpt het kind er mee om te gaan. De gastouder begeleidt, volgt en beïnvloedt het kind in zijn sociale en emotionele groei. De gastouder geeft voldoende aandacht aan het kind als het verdrietig is of vreugde wil delen.

De mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling van hun persoonlijke competenties

Advies t.a.v. de gastouder - en kindrelatie en de mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling van de persoonlijke competenties.

Stimuleren

Het stimuleren van eigen activiteiten, het bieden van herhaling en regelmaat, het aanleren van goede gewoontes, en het richten van aandacht op de omgeving zijn belangrijk voor de ontwikkeling van de wil en van daadkracht. Een goed ontwikkelde wil is een stevige basis voor het geestelijk en lichamelijk prestatievermogen op latere leeftijd. De gastouder begeleidt, volgt en stimuleert het gastkind in zijn ontwikkeling en houdt de ouders/verzorgers op de hoogte van deze ontwikkelingen. Ontwikkelen houdt in veranderen. Als we praten over verandering in gedrag, dan hebben we het over het doormaken van de ontwikkelingsfasen.

De creatieve ontwikkeling

Creatief spel en speelgoed hebben een eigen functie en zijn belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. Creatief spel stimuleert de fantasie en vormt een manier om emoties en gevoelens te uiten. Het voornaamste doel is dat het kind lekker bezig kan zijn met verschillende materialen. Het eindresultaat doet er niet toe; alles wat het kind maakt is mooi. Er kunnen verschillende activiteiten aangeboden worden, waaronder knutselen, taalspelletjes, voorlezen en muziek.

De gastouder stimuleert het kind door verschillende materialen aan te dragen, kinderen zelf tot eigen keuzes uit te nodigen welk materiaal ze willen gebruiken en hoe ze het willen gebruiken. Toneelspelen en je fantasie gebruiken bij verhalen en tekeningen stimuleert de creatieve ontwikkeling, net als muziek maken en zingen. De gastouder schept hiervoor de voorwaarden. Een verkleedkist verleidt kinderen tot fantastische avonturen.

Zelfredzaamheid en zelfstandigheid

De gastouder stimuleert een kind door grenzen te ontdekken en te verleggen van wat een kind kan, wil of durft. De gastouder maakt het kind bewust van de eigen capaciteiten en kwaliteiten van een kind, speelt in op grapjes, humor en "gek doen". Ingaan op initiatieven van een kind, belonen, prijzen en complimenteren zijn positieve wijzen van bevestigen van het kind.

De gastouder biedt ruimte om zelf oplossingen te verzinnen bij problemen. Ze stimuleert het kind om dingen zelf te doen, zoals helpen tafeldekken, een boterham smeren. Bij schoolkinderen is bijvoorbeeld het verkeer (oversteken) een aandachtspunt; bij peuters zindelijkheid.

Door ruimte voor "zelf doen" en begeleiding waar nodig, bouwt het kind zelfvertrouwen op, ontwikkelt een positief zelfbeeld en gevoel voor eigenwaarde; vergroot zijn zelfstandigheid en zelfredzaamheid. In de omgang met volwassenen en andere kinderen ontdekt het kind zijn eigen identiteit en mogelijkheden.

Aanbod binnen -en buitenruimte

De gastouder maakt heldere en begrijpelijke afspraken en instructie over het gebruik van de woning.

Organiseren en aanbieden van activiteiten

De gastouder laat ruimte aan het kind voor eigen initiatief en eigen ideeën met betrekking tot het aangaan en uitvoeren van een activiteit. Hierbij worden kansen geboden voor het ontdekken van eigen

persoonlijkheidskenmerken zoals zelfvertrouwen, initiatief en interesse maar ook voor zelfoverwinning en zelfredzaamheid.

Omgang met speelgoed

Het speelgoed past bij leeftijd, ontwikkelingsfase, fysieke en geestelijke mogelijkheden van een kind.

Het materiaal maakt emoties los van plezier, pret, verassing, verwondering, ongeduld of teleurstelling. De wijze waarop de gastouder het speelgoed aanbiedt, biedt kansen voor individuele leermomenten, zelfoverwinning, zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

Exploratie en spel zijn belangrijke bronnen. Het gaat daarbij in het bijzonder om: inrichting van de ruimte en het aanbod van materialen.

De mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling van hun sociale competenties

Advies t.a.v. de gastouder - en kindrelatie en de mogelijkheid voor kinderen tot ontwikkeling van de persoonlijke competenties.

Respect en aandacht

Het kind moet zich op zijn gemak kunnen voelen bij de gastouder en een eigen plekje binnen het gastgezin krijgen. De gastouder zal het kind de gelegenheid geven om het kind te leren kennen en in te spelen op de behoeften van het kind. Respectvol met elkaar omgaan en het kind in de waarde laten

m.b.t. zijn eigenheid en aard zijn belangrijke factoren. Het kind krijgt bovendien voldoende aandacht op het gebied van lichamelijke en sociaal emotionele ontwikkeling, maar zal ook leren de aandacht te delen of op zijn beurt te wachten. Het kind moet zich uiteindelijk vrij en veilig genoeg voelen om zijn om zijn emoties, zoals verdriet, boosheid en blijdschap aan de gastouder te kunnen tonen en met de gastouder te delen, zonder dat hij zich hierin beperkt voelt.

Socialisatie

De gastouder stimuleert vriendschap, kameraadschap en samenwerking onder kinderen onderling. Zij gaat bewust om met conflicten tussen kinderen. Samen delen en samen ervaren binnen situaties waarmee kinderen gezamenlijke betekenisvolle ervaringen op kunnen doen.

Als er andere kinderen zijn leert het spelenderwijs delen en rekening houden met andere kinderen. Wat het thuis wel mag, mag misschien bij de gastouder niet altijd en omgekeerd. Een kind leert daardoor sociale vaardigheden als: samen spelen, samen delen, rekening houden met anderen. De rol van de gastouder in de interactie tussen kinderen is afhankelijk van de situatie: sturend, ondersteunend, corrigerend, verzorgend, gangmaker, bruggenbouwer.

Aanbod binnen -en buitenruimte

De gastouder biedt een ruimte aan en daagt daarmee uit en stimuleert tot rennen, klimmen, avontuur, ontdekken en samen te spelen. Daarnaast biedt de gastouder ruimten met afwisseling in rustige plekken en actieplekken.

Elementen als hoog-laag, zacht-hard, nat-droog, vertrouwd-uitdagend bieden het kind de mogelijkheid met de eigen omgeving te experimenteren en de eigen mogelijkheden te onderzoeken in relatie tot anderen.

Verwoording

Met de kinderen worden gebeurtenissen verwoord van betekenisvolle, emotionele gebeurtenissen tussen de kinderen, het gezin, de buurt, het land en de wereld.

Organiseren en aanbieden van activiteiten

Bij aanwezigheid van meerdere kinderen is een duidelijke en vaste verdeling tussen groepsmomenten en momenten die kinderen individueel invullen. De sociale inhoud van het spelen wordt gestimuleerd door samen spelen, praten, luisteren, plezier hebben, delen, wachten op elkaar, rekening houden met elkaar.

De wijze waarop de overdracht van normen en waarden aan kinderen plaatsvindt

Advies t.a.v. de gastouder - en kindrelatie en de overdracht van normen en waarden aan kinderen..

Normen en waarden

Normen en waarden spelen een belangrijke rol bij de opvoeding. Maar wat door iemand belangrijk wordt gevonden, verschilt van mens tot mens. Zowel verbaal als non-verbaal laten mensen blijken wat ze vinden. Er zal dus afstemming plaats moeten vinden tussen ouders en de gastouder om belangrijke normen en waarden met elkaar bespreekbaar te maken. Denk hierbij aan godsdienst, taalgebruik, omgaan met anderen, respect hebben voor elkaar en elkaars mening en spullen, veiligheid bieden e.d. Wanneer vanaf het begin duidelijk is hoe vraagouder en gastouder over bepaalde zaken denken kan vooraf al een beeld ontstaan hoe bepaalde situaties in de praktijk tegemoet worden getreden en kan hier tijdens het voorstellen van beide partijen rekening mee gehouden worden. Het is echter van belang dat beide partijen zich open stellen om over deze onderwerpen in gesprek te blijven.

In een gastgezin worden soms meerdere kinderen opgevangen. De 'groep' biedt de mogelijkheid aan de kinderen te leren omgaan met elkaar, ze komen elkaar tegen. Kinderen verdienen niet alleen respect van volwassenen, maar ook van elkaar. Jonge kinderen hebben nog geen inlevingsvermogen. Ze maken nog een innerlijk proces door. Die uit zich o.a. in het ik-zeggen, nee-zeggen, van mij-zeggen, zelf doen, zo wordt hun eigenwaarde vergroot. Van daaruit kan een kind leren omgaan met andere kinderen. Het is juist heel belangrijk dat een kind goed begeleid wordt in deze periode. Kinderen krijgen bij een gastgezin de mogelijkheid om eerst naast elkaar te spelen en daarna met elkaar. Door ervaring en ontwikkeling van het eigen "ik" leert een kind omgaan met andere kinderen. Bovendien verwerven zij zo een plekje in de groep.

Het kind leert dat een ander kind ook zichzelf mag zijn in de groep. De gastouder geeft hierbij de grenzen aan. Wij gaan er vanuit dat de kinderen elkaar geen pijn mogen doen, zowel fysiek als mentaal. Ieder kind verdient respect. Basale waarden en normen sluiten aan bij de Nederlandse cultuur: elkaar met de naam aanspreken, op de beurt wachten, niet door elkaar heen praten. In het contact tussen ouders en gastouders worden persoonlijke waarden en normen besproken.

Gedrag van de gastouders:

- tonen in omgang met het kind zelf gelijkblijvende en duidelijke normen en waarden.
- belonen gewenst gedrag.
- als meest belangrijke normen en waarden worden gezien: eerlijk zijn, medeleven hebben, afspraken nakomen, respect voor anderen, respect voor de normen en waarden van anderen, respect voor het werk en de inspanning van anderen.
- besteden aandacht aan rituele uiting van normen en waarden, zoals aan officiële en religieuze feestdagen in afspraak met de ouders.
- ook het besteden van aandacht aan persoonlijke feestdagen zoals de verjaardag wordt als persoonlijke waardering van een kind gezien.

Gastouders evalueren en spreken regelmatig, maar tenminste 1 keer per kwartaal, met de vraagouders over normen en waarden.

Afspraken maken en regels

Heldere en eenduidige afspraken over wat kan en mag in alle ruimtes én de wijze waarop men elkaar - kinderen en gastouder aan de afspraken houdt.

Organiseren en aanbieden van activiteiten

Door middel van afspraken die stimuleren dat iedereen tijdens activiteiten rekening houdt met elkaar, samen deelt en elkaar helpt kan solidariteit ontstaan.

In de activiteitenplanning wordt aandacht besteed aan culturele en religieuze vieringen en rituelen.

Omgang met speelgoed

Spelmateriaal biedt de mogelijkheid om rollen uit het alledaagse leven te oefenen: keukenattributen, bedjes, verkleedkleden, koffertjes en tassen ed.

Protocol kindermishandeling

Kindermishandeling komt overal voor. Minstens 80.000 kinderen zijn per jaar slachtoffer van kindermishandeling. Tussen de 50 en 80 kinderen per jaar overlijden aan de gevolgen van kindermishandeling. Kindermishandeling is een ernstig probleem. Kinderen die mishandeld worden hebben recht op hulp. En liefst in een zo vroeg mogelijk stadium. De schade kan dan beperkt blijven. Ook Betaal de Oppas draagt verantwoordelijkheid voor het signaleren van kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin.

De gastouders kunnen hierin een duidelijke taak vervullen. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt nemen zij contact op met de bemiddelingsmedewerker van Betaal de Oppas. De bemiddelingsmedewerker steunt de ouders die de zorg over een kind uiten en geeft sturing aan de uitvoering van het protocol. De bemiddelingsmedewerker is er verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instantie terechtkomen. Dit betekent dat er enige deskundigheid moet zijn in het signaleren en in het omgaan met de signalen van kindermishandeling.

Het protocol kindermishandeling wordt uitvoering tijdens de koppeling/ intake voorgelegd en besproken. Tevens is het in te zien voor gastouders op de opvanglocatie. Dit protocol geeft de stappen aan die gezet kunnen worden in het proces van signaleren en handelen bij een vermoeden van kindermishandeling.

Samengevat de pedagogische kwaliteiten van de gastouder:

- heeft ervaring met of kennis van de ontwikkeling van kinderen van 0-12 jaar door eigen of andere kind(eren) en/ of door een opleiding
- heeft aandacht voor en inzicht in het kind als individu
- kan warmte en geborgenheid geven aan kinderen
- dragen zorg voor een veilige, hygiënische en gezonde opvangomgeving, ook wanneer de opvang plaats vindt in het huis van de vraagouders.
- kan kinderen verzorgen, stimuleren en begeleiden in de ontwikkeling.
- is in staat om met de vraagouder samen te werken en hun opvattingen te respecteren indien deze niet het welzijn, de gezondheid en de ontwikkeling van het kind schenden.
- evalueren en spreken regelmatig, maar tenminste 1 keer per kwartaal, met de vraagouders over ontwikkeling van het gastkind.
- biedt voldoende activiteiten aan die passen bij de leeftijd, aard en ontwikkeling van het gastkind
- is in staat om de in dit document genoemde pedagogische principes in praktijk te brengen.

Betaal de Oppas adviseert ouders en gastouders om regelmatig met elkaar af te stemmen en te evalueren m.b.t de behoeftes en de ontwikkeling van het kind. Door dit frequent plaats te laten vinden, komen de behoeftes en de ontwikkeling van het kind zo optimaal tot zijn recht.

Gastouder en vraagouder samen verantwoordelijk

De dagelijkse verantwoordelijkheid berust in eerste instantie bij de gastouder. Zij heeft direct contact met de kinderen. Ze biedt de kinderen veiligheid, warmte en respect. Ze overlegt samen met de ouders over de opvoeding. Zo stemmen ze de opvoeding op elkaar af. Sommige dingen zullen nu eenmaal anders bij de gastouder gaan dan thuis, dat wil echter niet zeggen dat dit een probleem oplevert. Op deze manier zien kinderen dat er verschillen kunnen zijn en leren ze hier op een positieve manier mee om te gaan. Respect en vertrouwen liggen hieraan ten grondslag. De uiteindelijke verantwoordelijkheid berust echter altijd bij de ouders zelf.

Bijlage 1 Ontwikkelingsfasen

Door middel van een beschrijving van de ontwikkelingsfasen wil Betaal de Oppas inzicht geven in de lichamelijke, sociaal -emotionele, zintuiglijke -cognitieve en seksuele ontwikkeling van kinderen in de verschillende leeftijdsfasen.

”DE BABY”:

FASE ALS ZUIGELING:

Deze fase begint zodra het kindje is geboren en hij eindigt zodra het kindje 18 maanden oud is.

DE LICHAMELIJKE ONTWIKKELING:

Als het kind ter wereld komt is hij/zij z'n 50 centimeter Lang en weegt ongeveer 3,5 kilo oftewel 7 pond.

Aan het einde van het eerste levensjaar van de zuigeling is hij/zij zo ongeveer 75 cm.

De zuigeling weegt dan ongeveer 10 kilo(je kunt dus zeggen dat de zuigeling anderhalf keer zo groot is als bij zijn geboorte, en zijn gewicht is zelfs drie keer zo veel als bij de geboorte.

Reflexen die een zuigeling heeft zijn zeer automatisch zo zal de zuigeling als je hem/haar een speen, een vinger of een tepel voor houdt beginnen te zuigen, dit is een automatische reactie.

Ook een automatische reactie van een zuigeling is het grijp reflex altijd wil het kind maar naar iets grijpen ook hier kan hij niks aan doen dit gaat automatisch.

BEHEERSING VAN DE SPIEREN:

-Van boven naar beneden; hoe dichterbij de spier zich bij de hersenen bevindt des te sneller heeft de zuigeling deze onder controle.

-Van dichtbij naar veraf; hoe dichterbij de spier zich bij de romp bevindt des te eerder de spier wordt beheerst.

-Van ongericht naar gericht; van ongerichte, ongebeheerde bewegingen naar gerichte, beheerde bewegingen.

-Van grof naar fijn; de grove motoriek het eerst de fijne motoriek als laatste

HAND OOG COÖRDINATIE:

Coördinatie betekent letterlijk afstemming.

Bij een zuigeling is er na drie maanden sprake van hand oog coördinatie ontwikkeling.

We spreken in dit geval van een sensomotorische ontwikkeling, dit begrip geeft aan dat er verband is tussen zintuigen en motorische ontwikkeling.

ZINTUIGELIJKE ONTWIKKELING:

Na een geboorte ziet een baby vaak alleen het verschil tussen licht en donker en hij ziet alleen de omtrek van mensen, dieren en dingen.

Het gehoor is bij de geboorte al wel goed ontwikkeld en vaak is dit al goed bij de zuigeling.

Uit onderzoek is gebleken dat een zuigeling na de geboorte direct op de stem reageert.

Men gaat er vanuit dat het tasten van de zuigeling het belangrijkste zintuig van een baby is. Met allerlei reflexen reageert hij op aanraking.

COGNITIEVE ONTWIKKELING:

Het motorisch ontwikkelen bij een zuigeling is heel belangrijk de lichamelijke ontwikkeling doorstaat de baby tijdens zijn groei.

Voor een deel is deze ontwikkeling gebaseerd op rijpingprocessen (dat wil zeggen: het is heel belangrijk dat het kind eraan toe is).

Een zuigeling leert ook woordjes:

Hij leert voornamelijk van vader moeder broertjes en zusjes.

Het leren van de baby vertoont 3 kenmerken.

-1-Er is sprake van ervaringsleren: de baby leert de dingen door ze zelf te doen.

-2-Er is sprake van herhalingsleren de baby leert de dingen door ze eindeloos te herhalen.

-3-er is sprake van imiterend leren de baby leert de dingen doordat anderen ze al niet bewust voor doen.

Bij dit alles zie je dat een kind gevoelig is voor straffen en belonen.

TAAALONTWIKKELING:

Een kind leert praten door mensen in zijn/haar omgeving na te bootsen, het imiteren van de geluidjes uit de naaste omgeving van de zuigeling.

Enkele weken na de geboorte van de zuigeling komen de eerste woordjes uit zijn/haar mond.

Naverloop van tijd merk je dat het kind zijn eerste bewuste klanken gaat uitstoten. Dit zijn het imiteren van klanken van zijn/haar naaste omgeving.

SOCIALE EN PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING:

Hoewel baby's nog niet kunnen praten, kunnen ze al wel contact leggen met anderen. Het belangrijkste contact bij baby's is lichamen contact.

Baby's zijn heel gevoelig voor aanrakingen.

Een baby reageert duidelijk op andere manieren zoals trappelen, brabbelen en huilen.

De lichaamstaal is voor een baby belangrijk voor het communiceren.

De ouders zijn ook heel belangrijk met de communicatie met hun kind in verband met dat wat hun eigen kind sneller begrijpt en snapt dan anderen.

EMOTIONELE ONTWIKKELING:

Aan de emoties van een baby kan je zien hoe hij/zij zich voelt.

Dit kan zijn huilen lachen etc.

Een zuigeling kan na zijn geboorte nog niet lachen na de eerste paar weken kan hij misschien wel glimlachen maar dit is een reflex.

Het echte lachen komt pas op gang na ongeveer 6 weken dit is echter een reactie op iemand anders (de sociale glimlach)

Zodra de zuigeling is geboren hechten zijn ouders veel waarde aan hem maar hij kan nog geen waarde hechten aan zijn ouders.

Hechting vervult een belangrijke functie in het leven van een mens.

Niet alleen de hechting is belangrijk voor de emotionele ontwikkeling van het kind. Het is ook belangrijk dat de zuigeling veel mag zuigen aan bijvoorbeeld speentjes.

SEKSUELE ONTWIKKELING:

Bij een pasgeboren baby is het hele lichaam gevoelig de baby gaat de "wereld" ontdekken door te voelen en te tasten.

Het is ook voor de ontwikkeling van het kind belangrijk dat het huid op huidcontact heeft.

De baby zal genieten van liefdevolle en koesterende strelingen.

Wanneer je contact maakt met de baby is het belangrijk om dit in je achterhoofd te houden. Naarmate de baby ouder wordt zal hij/zij ook steeds meer zelf laten merken dat hij behoefte aan lichamelijk contact nodig heeft.

"DE PEUTER":

FASE ALS PEUTER:

Deze fase is vanaf dat het kind 18 maanden is tot dat het kind 4 jaar is.

LICHAMELIJKE ONTWIKKELING:

In de peuter tijd groeit een kind veel minder snel dan in zijn baby tijd.

Met 18 maanden is de peuter ongeveer 82 cm. Het weegt dan ongeveer 12 kilo.

Een 4 jarig kind is gemiddeld 1 meter lang en weegt 18 kilo.

Er is daarbij vooral sprake van breedte groei.

De peuter fase doet haar intrede als een peuter zijn eerste stapjes doet. Deze stapjes zijn eerst nog een beetje onzeker maar naarmate van tijd worden ze zekerder.

Het leren lopen brengt veel beweging vrijheid met zich mee hier profiteert de peuter van.

De peuter klimt ook bijvoorbeeld zelf zijn bedje uit en klimt de trap op dit is de ontdekkingsdrang.

Voor een peuter is daarom niets meer veilig en moet daarom steeds in de gaten worden gehouden. Bij de peuter ontwikkelt zich voornamelijk de grove motoriek.

Een lichamelijke ontwikkeling van een peuter is het zindelijk worden bepaalde voorwaarden hiervan zijn:

-Het kind moet zijn sluitspieren kunnen beheersen.

-Het kind moet een verband kunnen leggen tussen de aandrang die het voelt en het poepen en plassen.

-Het kind moet zelf zindelijk willen worden.

Het kind moet het zelf willen en daarom moet je pas beginnen als het kind er aan toe is.

ZINTUIGELIJKE ONTWIKKELING:

De peuter wordt gestimuleerd zijn zintuigen bewust te gebruiken, te leren waarnemen: horen, ruiken, proeven, voelen en zien.

Niet alleen door te spelen met bijvoorbeeld de zand- of watertafel, maar ook door met divers materiaal “werkjes” te maken (verf, wol, papier) worden de zintuigen gestimuleerd.

COGNITIEVE ONTWIKKELING:

Er is net als bij de baby een ontdekkingsdrang bij de peuter.

Hij/zij is nieuwsgierig dit moet hij zelf ontdekken. Hij/zij moet zelf ontdekken dat je met een pen schrijft en met plaksel plakt en dat de kachel heet is.

Een peuter moet heel veel leren. De wereld is voor een peuter reusachtig.

Hij/zij moet leren dat je niet te hard moet schudden met een knikker zak omdat de knikkers er anders uitvallen.

Drink rustig uit een beker anders klokt alles eruit.

Een peuter kan zich nog niet de echte realiteit van de wereld voor ogen halen daarom is zijn manier van denken nogal concreet magisch en animistisch.

Hij/zij kan zich er nog niet echt iets bij voorstellen.

Je kan dit stimuleren door: puzzels

Spelletjes

kleuren vormen

getallen

voorleesboeken

seizoenthema's

Concreet:

Weet alleen bepaalde dingen op te noemen zoals lepel en directe dingen maar woorden zoals huisraad snapt hij/zij niet.

Magisch=(magie):

Doordat een peuter zich nog niet de realiteit van de wereld kan voorstellen gaat hij/zij zelf maar de situaties invullen.

De peuter gaat ook zelf verklaringen er voor zoeken, in de denk wereld van een peuter is alles mogelijk. De peuter gaat ook een beetje praten alleen niet vloeiend hij gaat zinnnetjes zeggen zoals:”pop stout, poes eten”.

Bij sommige peuters komen er al drie woord zinnnetjes uit:” Ivo boos pijn”.

Animistisch:

Kinderen denken dat bijvoorbeeld een spiegel iets weet dat de spiegel tegen ze praat. Dat de spiegel allerlei dingen weet die andere niet weten of in ieder geval hij niet weet.

TAAALONTWIKKELING:

Een peuter kan als hij ongeveer 2 jaar oud is al snel zinnen gaan zeggen die uit 2 woorden bestaan: pop eten.

Het kind gaat ook woorden gebruiken als: in

Op boven

onder

Het kind begint dan ook simpele emotie woorden te gebruiken: lachen

huilen boos leuk

Als het eenmaal driewoordszinnen kan zeggen gaat de taalontwikkeling heel snel.

SOCIALE EN PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING:

Een peuter gaat sociale contacten ontwikkelen hij/zij gaat bijvoorbeeld uitstapjes maken naar de burens spelen met broertjes of zusjes.

Het egotisme is een gevolg van de IK ontdekking.

Dan wilt ene peuter ook vaak zijn speelgoed niet meer delen en wilt hij/zij de baas zijn.

Het wordt bij de peuter ook steeds meer duidelijker dat hij er ook nog is en dat ze samen moeten spelen.

Het besef van de peuter over goed en fout.

De peuter is te wereld gekomen zonder norm besef zonder wat goed is en fout is hij/zij krijgt dus van zijn ouders alles te weten wat wel mag en wat niet.

Dat kan gebeuren door middel van een klapje of door stemverheffing.

Als een peuter steeds meer zijn eigen macht ontdekt kan hij ook steeds koppiger worden.

EMOTIONELE ONTWIKKELING:

De hechting is net als bij het de baby heel erg belangrijk.

Het is een goed besef voor de peuter dat hij iemand heeft om op terug te vallen de peuter voelt zich ook op zijn gemak bij zijn opvoeders.

Een kind dat zich niet veilig voelt zal echter niet snel bij zijn opvoeders weg lopen dit kind zal ook later dan een gemiddeld kind zelfstandig worden. Peuters kunnen soms erg emotioneel reageren:

slaan

trekken

bijten gillen

schreeuwen

huilen knijpen.

Dit is soms erg overtrokken maar ze reageren soms wel heel erg overdreven.

SEKSUELE ONTWIKKELING:

Een peuter kent nog geen schaamte en gaat midden op straat zijn kleren uittrekken als dan een van de opvoeders er aankomt en zegt doe je kleren aan en schaam je dan komen er gedachtes bij de peuter los.

Een peuter kan ook alle lichaamsdelen van zichzelf opnoemen en verkent de lichaamsdelen ook. De anale lustbeleving bij de peuter vertoont de volgende kenmerken:

-De peuter beleeft plezier aan het poepen hij is trots zijn eigen product.

-De peuter vindt zijn eigen poep niet vies, hij ervaart het spelen met poep als prettig.

-De peuter ervaart een gevoel van, macht met betrekking tot het al dan niet iets in het potje doen.

”DE KLEUTER”:

FASE ALS KLEUTER:

Een kind is een kleuter tussen zijn 4e levensjaar en zijn 6e levensjaar.

LICHAMELIJKE ONTWIKKELING:

Een 4 jarig kind is meestal iets langer als 1 meter en weegt ruim 18 kilo.

Op 6-jaar is een kind gemiddeld 1,20 meter en weegt ongeveer 22 kilo.

Zijn buik word platter, zijn benen naar verhouding korter en de mollige vingertjes verdwijnen. De fijne motoriek verbeterd, de kleuter leert de draad in een naald te doen, binnen de lijntjes kleuren en knoopjes dicht doen.

Ook de grove motoriek gaat vooruit hij rent zonder te vallen en kan met een bal overweg. Het evenwichtsgevoel is op dit moment ook in ontwikkeling.

ZINTUIGELIJKE ONTWIKKELING:

Spelen is belangrijk in de ontwikkeling van kinderen om hun gevoelens en ervaringen te plaatsen in andere situaties.

Je hebt verschillende soorten spelactiviteiten:

Oefenspel: Dit spel is in de ontwikkeling van spelen het eerste spel ze oefenen met de materialen die aanwezig zijn en herhalen dit vaak. Steeds iets bouwen en omgooien.

Experimenteespel: De kinderen gaan verder in op hun oefenspel door bijvoorbeeld andere elementen toe te passen zoals water in de zandbak te doen.

Materieel spel: Bij dit spel gaan de kinderen het materiaal verkennen ze pakken de fietsen, karren om hier een spel mee te spelen. Hierbij is het vooral het rondjes rijden.

Nabootsingspel: Het kind gaat van het rondjes rijden over op het naspelen van de grotere kinderen en doen hun ouders/ volwassenen na. Ze rijden ergens doelgericht heen. En de kar is nu een auto of bus/trein enz.

Symbolisch spel: De voorwerpen op het schoolplein krijgen nu betekenis ze gaan bijvoorbeeld pakjes brengen of boodschappen doen, hier komen dus ook losse materialen bij te pas.

Rollenspel: De kinderen gaan nu samen met andere kinderen spelen en doen de rollen die ze in het dagelijks leven tegenkomen na. Maar ook fantasie verhalen kunnen verzonnen worden er komen als het ware dialoges tussen de kinderen

Constructiespel: Hierbij gaan de kinderen echt wat maken ze gaan bouwen met stokjes, stenen enz. bijvoorbeeld een hut maken of een brug.

Regelspel: Bij dit spel spelen de kinderen met zelfbedachte regels of een spel wat ze geleerd hebben in de klas. Denk hierbij aan tikspelen.

Prestatiespel: Dit is het spel waar de kinderen kunnen winnen of behendig voor moeten zijn. Blikgooien en ballen in een net gooien zijn voorbeelden hierbij.

Door de spelen is er sprake van een ontwikkeling in de spelkwaliteit. Hierbij speelt de leerkracht een grote rol.

COGNITIEVE ONTWIKKELING:

Als het kind naar een basisschool gaat is dit een grote cognitieve ontwikkeling, zeker als het kind geen peuterspeelzaal heeft bezocht.

Als een kind 6 jaar is, is het kind school rijp het leert daar de verschillen tussen: links en rechts grootste en kleinste erbij op en eraf.

Ook een cognitieve ontwikkeling van een kleuter is het jokken en het fantasie denken.

SOCIAALE EN PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING:

Bij een kleuter ontstaan de eerste echte vriendschap relaties.

Pas nu is het kind in staat om zichzelf sociaal te gedragen.

Het egotisme wat de peuter kenmerkte is verdwenen.

Nu gaat een kleuter ook veel meer spelen ontwikkeld nog meer vrienden relaties gaat naar vriendjes, speelt nog meer met broertjes en zusjes.

Een kleuter doet moeite om bij een groep te horen en wil er dus alles voor doen.

Een kleuter weet van zichzelf of hij/zij een jongentje of een meisje is.

Een kleuter gaat ook een zelfbeeld ontwikkelen zo ben ik, dat kan ik, dat kan ik niet. Tijdens zijn kleutertijd is het normbesef duidelijk aanwezig bij de kleuter.

EMOTIONELE ONTWIKKELING:

De kleuter gaat in deze fase emoties tonen en makkelijke emoties benoemen. Ook gaat hij medeleven tonen als er in zijn buurt iets ergs gebeurt met een vriendje of een vriendinnetje.

Een kind gaat ook meer fantaseren over onderwerpen waarvan de opvoeders soms schrikken zoals de dood, seks

SEKSUELE ONTWIKKELING:

Behalve dat het besef er is dat de kleuter een jongentje of meisje is. Komen er ook vragen naar de ouders: Waar kom ik vandaan?

Hoe komt dat baby'tje in mama's buik?

Ze gaan op deze leeftijd ook vaak doktertje spelen.

Ze denken ook dat meisjes een penis hebben gehad en dat hij dus ook nog bij hun weg kan gaan, dit noemen ze: castratieangst.

"HET SCHOOLKIND":

FASE ALS SCHOOLKIND:

Een kind is een schoolkind als hij/zij de leeftijd heeft vanaf het 6e tot het 12e levensjaar.

LICHAMELIJKE ONTWIKKELING:

Gemiddeld genomen groeien de school kinderen 5 tot 6 cm per jaar tot hun tiende jaar zijn de jongens iets groter dan de meisjes.

Vanaf deze leeftijd verandert dit en krijgen de meisjes nu een groeispurt dit heeft te maken met de aankomende pubertijd. Een meisje is eerder tot vrouw uitgegroeid dan een jongen tot man.

COGNITIEVE ONTWIKKELING:

Bij de peuter en de kleuter speelt de fantasie rol een grote rol in het denken.

Bij de schoolkinderen is dit niet meer het geval.

We spreken hier bij van realiteit denken.

Hij ziet op de tv kinderen honger lijden, hij ziet dat mensen en landen in oorlog zijn, zodoende kan hij ook niet meer fantasie ideeën hebben.

Soms komen kinderen met angstaanjagende vragen uit bed.

Ook een rol hierin is dat de kinderen in de naaste omgeving erge dingen meemaken zoals: "Jan is geadopteerd", "Karel's moeder is overleden", "Nico zijn ouders zijn gescheiden" etc.

De schoolkinderen worden ook prestatie gericht ze willen beter zijn als de anderen. De kinderen vinden het ook fijn als de inzet die zij geven wordt beloond.

SOCIALE EN PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING:

Naarmate het kind ouder wordt wordt de contacten kring ook groter.

Het kind wil steeds meer vrienden.

De drang om bij een groep te horen op school is erg groot voor de meeste kinderen.

De meeste kinderen willen niet onder doen voor de andere leeftijdsgenootjes en doen daarom soms de gekste dingen ze willen niet te horen krijgen bangerik.

Vaak worden in zulke groepen ook kinderen gepest en vaak doen er heel veel andere mensen aan mee.

Kinderen die gepest worden zijn vaak minder sociaal vaardig.

Schoolkinderen kijken het gedrag van andere kinderen af en passen zich daar op aan.

Het omgaan met de opvoeders gaat wel steeds beter opvoeders krijgen respect en eerbied van hun kind.

Ook verandert natuurlijk spel en speelgoed de kinderen krijgen andere interesses en willen dus ook ander speelgoed.

Ook leren ze om samen te spelen teambuilding komt ook steeds meer bij de kinderen voor.

De kinderen gaan ook steeds meer tv kijken en worden daardoor ook wijzer en ze krijgen meer ideeën wat er nou eigenlijk echt allemaal gebeurt.

EMOTIONELE ONTWIKKELING:

Emoties gaan zich in ergere vormen tonen iedereen vindt het erg om bij de dokter te komen.

De schoolkinderen kunnen niet de lichaamstaal lezen, emoties die niet worden geuit bestaan niet. De ouders sporen dit wel aan en als ze het niet horen van de kinderen en toch zien zeggen ze “kom op even flink zijn”.

SEKSUELE ONTWIKKELING.

Als de kinderen deze leeftijd van ongeveer tien jaar bereiken is het contact met de meisjes of met de jongens heel anders.

Meisjes vinden jongens stom en jongens vinden meisjes stom.

Als er ook moet gekozen worden zal er altijd een splitsing ontstaan tussen jongens en meisjes.